

talium mundorum percipere posset; ita et ipse magis quiescere debet in voluntate Dei nolentis ab ipso hanc missionem suscipi, quam in omnibus fructibus, quos in India fecere potuisset; nam, ut recte pius auctor advertit: « Voluntas ejus et amor honoris illius omnia excedere debet, et plus eum consolari, magisque placere, quam omnia beneficia data vel danda. » L. V. c. XXII.

Addit tamen Asceta pro cautela, desiderium tale non propterea improbandum esse, quod S. Ignatius, cum P. Jacobus Lainez, unus ex sociis illius, simile desiderium illi explicasset, responderit, se, si simile desiderium in se sentiret, omni modo laboraturum, ut illo deposito ad omnimodam indifferentiam se reduceret; nam hoc desiderio inordinato, et voluntati divinæ non perfectissime subordinato intelligendum est; alioqui nec Superiores petere, aut permittere possent, ut ejusmodi desideria sibi manifestarentur.

III.

CONSILIA AD VITAM IN SÆCULO RECTE INSTITUENDAM.

CONSILIUM I.

Circa Perfectionem secularium.

PETITIO. — Anastasia mulier devota et uxorata audiens in concione sententiam illam Christi: « Estote perfecti, sicut Pater vester celestis perfectus est. » MATTH. c. v. Ad omnes homines pertinere, desiderat vehementer, et ipsa perfecta fieri; quare ascetam rogat, ut ipsi ostendere dignetur, quomodo perfectionem statui suo convenientem consequi possit.

RESPONSIO. — Respondet Asceta, ejuslibet rei perfectionem in assecutione sui finis consistere, atque adeo, cum finis hominis sit amare Deum et amando, quantum in hac mortali vita fas est, possidere, merito inferri, totam perfectionem in charitate divinæ, non affectiva dumtaxat, sed effectiva etiam, quæ prodeat in opus, et de qua S. Joannes dixit: « Charissimi, non diligamus verbo et lingua, sed opere et veritate. » (I JOAN. c. II) consistere. Porro, cum amoris proprius effectus sit unire amantes moraliter, ut unum velint et nolint, recte deducitur, ad perfectionem Christianam præcipue requiri perfectam con-

formitatem cum voluntate divinæ, id est, ut semper agat, et patiat, quæ vult Deus, et quomodo vult Deus; et quia vult, juxta notum illud distichon:

Omne tulli panem, patitur qui semper æquæ.
Quæ vult, quove modo vult Deus, et quia vult.

Ex quibus sequitur, personam etiam seculari, et quidem conjugatam, æque in statu suo perfectam esse posse, quam quascumque Religiosas personas in claustris, cum magis Deus penset, ex quanto quis agit, quam opus quod facit. Hinc S. Bonav. quondam Fratri Ægidio ipsum, et alios Doctores beatos prædicanti dixit, rudissimum quemque æque amare posse Deum, ac doctissimum. Quo audito, F. Ægidius currens ad montem civitati imminem clamavit sonora voce: Gaudete avicula, quia æque Deum amare potestis, ac Doctor Bonaventura alii viri doctrina illustres. *Chronic. S. Franc. l. I, p. 7, c. XIV.*

Sed et ipse Deus S. Marcaro, post centum fere annos in summo vitæ rigore exactos, scire cupienti, ad quam mensuram perfectionis pervenisset, revelavit, eum non ultra mensuram duarum mulierum conjugatarum Alexandriae degentium pervenisse, quæ tamen postea a S. Marcaro nihil aliud egisse compertæ sunt, quam quod inter se concordes, et maritis obediens fuerint. Unde merito exclamavit Marcarus: Nunc tandem agnosco, mi Deus, te non esse acceptatorem Personarum, sed quemvis in suo statu perfectum esse posse; atque adeo recte perfectioni applicari posse, quod Deus de suo mandato Israelitis dici jussit: « Mandatum hoc, quod ego præcipio tibi hodie, non supra te est, nec præcelsum, nec in celo situm, ut possis dicere: Quis nostrum ad celum valet ascendere, ut deferat illud ad nos, ut audiamus atque opere compleamus? Neque trans mare positum, ut causeris, et dicas: Quis ex nobis poterit transfretare mare, et illud ad nos usque deferre, ut possimus audire, et facere, quod præceptum est? Sed juxta te est sermo valde, in ore tuo, et in corde tuo, ut facias illum. »

CONSILIUM II.

Circa Opera quotidiana rite perficienda.

PETITIO. — Eadem Anastasia, cum perfectionem in quotidianis, et cuicunque statui con-

venientibus operibus rite obcunctis consistere cognovit, vehementer scire desiderat, quid ad transactionem perfectam talium operum requiratur, quare in hac re instrui cupit ab Asceta.

RESPONSIO. — Respondet Asceta, ut hæc instructio facilius ab ea intelligatur, sequitur, sequentes doctrinas prius supponendas, et bene capiendas esse. Prima est, sermonem hoc loco esse de operibus bonis dumtaxat, seu vitam æternam promerentibus. Secunda est, ad ejusmodi opus tres condiciones requiri, nimirum ut in se non sit malum, sed ad summum indifferens, id est, nec bonum, nec malum. Deinde ut in statu gratiæ, seu a persona nulli peccato mortali obnoxia perficiatur. Tandem ut cum bona intentione, id est, propter Deum fiat; ut enim nos remunerari non solemus eum, qui propter nos non laboravit, ita nec Deus opera et labores, qui propter ipsum suscepti non sunt, præmiare consuevit. Tertia doctrina est, quodvis tale opus quatuor in se fructus continere, quorum primus est fructus honoris et laudis, qui vel ipsi operanti, vel alteri, propter quem tale opus facit, obvenire consuevit. Secundus est fructus meritorius, quo gradus aliquis gratiæ et gloriæ celestis obtinetur. Tertius est satisfactorius, quo pars aliqua pœnæ peccatis nostris debite remittitur. Quartus est impetratorius, quo gratia, et beneficium a Deo postulatum pro se vel aliis impetratur.

His suppositis, ait Asceta, tria requiri ad perfectionem talium operum.

Primo, ut magna cum diligentia, et devotione peragantur, juxta monitum Siraicidus: *In omni opere tuo excellens esto*, ut dicere quis possit cum S. Davide: « Totis viribus præparavi impensas Domus Dei (seu perfecti meæ opera) non enim homini præparatur habitatio (vel perficitur hæc actio) sed Deo. » Secundo, ut fructus illius debito modo distribuantur, nempe ut sicut SS. Joachim et Anna bona sua temporalia in tres partes dividerent, et unam quidem Deo in templo obtulerunt, alteram pro quotidianis suis necessitatibus reservarent, tertiam pauperibus distribuerunt; ita, et hæc bona spiritualia, quoad fructum honoris et laudis Deo, et Sanctis consecrarent; quoad fructum meritorium sibi reservarent (neque enim hic fructus a puro homine aliis applicari potest) quoad fructum vero satisfactorium defunctis pauperibus, pro quibus

specialiter orare tenemur, aut volumus, transcribamus; sic enim verificabitur illud Psalmistæ: « Dispersit, dedit pauperibus, justitia ejus manet in sæculum sæculi. » Ps. CXI. Tertio, ut ad finem usque perducantur, ut cum veritate quis cum Christo dicere queat: « Consummatum est. » Quæ omnia si diligenter observaverit Anastasia, dubitare eam non debere, aiebat Asceta, quin fructum perfectionis non trigesimum dumtaxat, sed centesimum sit reportatura, neque ipsis etiam Religiosis quoad hoc studium cessura.

CONSILIUM III.

Circa Intentionem faciendam.

PETITIO. — Valde quidem recreata est et confortata Anastasia præcedentibus consiliis: sed quia inter alia dictum ei fuit: Quidquid agant homines, intentio judicat omnes; ideo desiderat, uti etiam petit fructuosam et facilem hujus intentionis praxim ab Asceta intelligere.

RESPONSIO. — Respondet Asceta, in tribus præcipue capitibus praxim hanc consistere. 1. *In congrua electione*, quæ scilicet perfectissima eligatur intentio. Pro quo sciendum est, triplicem intentionem ab Ascetis assignari, quarum prima *servilis* vocatur, quando metu pœnæ servitur. Altera *mercenaria*, quando solius mercedis intuitu obsequium præstat. Tertia *filialis* appellatur, quando ex solo amore voluntas Dei impletur, quæ quidem intentio præ aliis utpote perfectissima eligenda est, et quidem, quantum fieri potest, in supremo gradu; nam, et hæc filialem intentionem tres gradus habere, recte docet Rodriguez. Primus est, quando homo ita in omnibus ad unius Dei gloriam attendit, et exutus omni alio terreno, et ad rem non pertinente affectu, ipsius dumtaxat divinisque beneplacito est intentus. *Nosse vis*, inquit S. Bernardus, *an in amore Dei arescas, et proficias? Attende, sit ne quidpiam extra Deum, cujus amore nullum delecteris. Certe quandoquid possunt ex aliena qualicumque re (verba sunt Bernardi) consolationem et jucunditatem accipere, nondum audeo dicere, dilectum nostrum intimum ardentissimi amoris sinum tenere. Sanctus vero Augustinus: « Minus te amat, ait, Domine, qui tecum ali-*

quid amat, quod non propter te amat. » Talis profecto amor sanctæ illius Reginae fuit, que in medio regni magnificentie : « Tu scis, Domine, aiebat, quod nunquam leta sit ancilla tua, ex quo huc translata sum, usque in presentem diem, nisi in te, Domine Deus Abraham. » Secundus est, quando quis non modo rerum omnium exter-narum obliviscitur, sed sui etiam ipsius, ita quidem, ut neque seipsum amet, nisi in Deo, propter Deum, et ad perficiendam voluntatem Dei, ut homo neque ipsa etiam de manu Dei accepta beneficia, bonaque tam gratiæ, quam gloriæ, ob ullum suum commodum appetat, verum ea sola consideratione, ut in illis ejusdem Dei queratur honor et gloria, ipsiusque divinum fiat beneplacitum, quemadmodum beati in cælo ex nulla re alia percipiunt voluptatem, quam ut Dei voluntas in cuius amore ita absorbentur, vel ut rectius dicam, ita in Deum transformantur, ut gloriam ac beatitudinem, quam ipsius munere sunt consecuti, non tam velint, amantque propter se, delectationemque illam, quam ex ea hauriunt, quam quod illam ipsam Deus ipsis velit, et in ea sibimet complaceat. Ita Deum S. Rex David amabat, inquit Bernardus, cum dicebat : « Confitemini Domino, quoniam bonus est, » non dixit, quoniam mihi bonus, sed quoniam bonus ipse est; non amabat, ut ille alius, de quo idem David : « Confitetur tibi cum benefeceris ei. » Tertius est, quando quis operatur, non ut ipse Deo placeat, sed quia placet ei Deus, vel quia placet Deo, quod operatur; ita ut sicut Scriptura dicit, Deum fecisse et creasse omnia in laudem gloriamque suam, ac propter semetipsum, ita et nos tunc amabimus Deum amore purissimo, hoc est, nec nos ipsos, nec aliud quidvis, nisi in ipso, et propter ipsum. **RODRIG. I.** tr. III. 14.

« Delectabit sane, ait Bernardus, non tam corda vel sortita necessitas, vel sortita felicitas, quam quod ejus in nobis, et de nobis voluntas adimpleta videbitur. O amor sanctus, exclamat idem, et castus! O dulcis et suavis affectus! O pura et defœcata intentio voluntatis, eo certe defœcatur et purior, quo in ea de proprio nihil jam admixtum relinquitur; eo suavior et dulcior, quo totum divinum est, quod sentitur. Sic affici deificari est. » Ad hanc definitionem (ut cum Sancto loquamur) explorandam tres ipse similitudines adducit his verbis : « Quomodo

stilla aque modica multo infusa vino deficere a se tota videtur, dum, et saporem vini induit, et colorem; et quomodo ferrum ignitum, et candens igni simillimum fit, pristina propriæque forma extum; et quomodo solis luce perfusus aer in eandem transformatur luminis claritatem, adeo ut non illuminatus, quam ipsum lumen esse videatur. Ita, inquit, et non istic (in Sanctorum scilicet gloria collocati) perditis qualitatibus nostris, proprietatibusque omnibus, quodammodo deificabimur, hoc est, ita in ipsum transformabimur, ut amaturi præter Deum nihil simus, aut si quid amaturi, hoc ipsum certe propter Deum. Alioquin, quomodo erit Deus omnia in omnibus, si in homine de homine quidquam supererit? Ac tametsi mortalitatis hac massa circumdati, ad tam sublimem perfectionis gradum ascensuri nunquam simus, erigendus nihilominus in ipsum mentis est oculus, quia quo alacrius fuerimus progressi, illique vicinius appropinquaverimus eo major erit nostra perfectio et cum summo bono unitio. » Concludit igitur totum hoc argumentum mellifluis Bernardus præclara hac sequè digna sententia : « Hæc est in nobis voluntas Filii tui; hæc pro nobis oratio ejus ad te Deum Patrem suum : Volo, ut sicut ego, et tu unum sumus, ita, et isti in nobis unum sint. Ut scilicet ament te propter te, et se non nisi in te. Hæc est finis, hæc est consummatio, hæc est perfectio, hæc est pax, hoc est gaudium in Spiritu sancto, hoc est silentium in cælo, hic demum finis, ultimaque rationalis creaturæ perfectio, ad quam consequendam omnes, omnibus una conitatur. »

Secundo, consistit hæc praxis in *frequentatione intentionis*; quæ quidem in genere loquendo facienda suadet ante singula primaria opera, uti fecit unus ex antiquis Patribus, qui, quotiescunque opus aliquod vellet inchoare, subsistebat aliquantisper contemplanti similis. Rogatus, quid ageret : Opera nostra, respondebat, ex se nulla sunt, nisi sancta mente, rectoque fine sint oblata. Sicut enim ballistam volens emittere, oculo prius ad scopum collineat; sic et ego, priusquam boni quidpiam agere incipiam, intentionem meam ad Deum, ultimum scopum et finem nostrum, dirigo, hoc, inquit, est, quod ago, dum consisto, id enim Deus a nobis exigit, ait enim : Pone me ut signaculum super cor tuum. Iterum quemadmodum sagittarius, ut a scopo minus

aberret, sinistrum oculum claudens, solo dextro utitur, ad hoc, ut visus magis firmetur, collectiorque sit; ita prorsus claudendus et nobis est sinister oculus humanorum respectum, solusque dexter bonæ intentionis reserandus; id enim Sponso animarum nostrarum cor transverberat, vel ipso teste : « Vulnerasti cor meum, soror mea sponsa, vulnerasti cor meum, in uno oculorum tuorum. » Quod ipsum Alphonsus Rodríguez similitudine artificum, præsertim fabrorum murariorum, confirmat, nam sicut his non satis est, regulam semel iterumque futuro edificio applicuisse, sed ad idem redit identidem; sic et applicatio ista regulæ nostræ non manet solum, inque diei principio faciendæ est, sed et dum operatur, dicendo : Hoc opus tibi, Domine Deus meus, offero, dico, consecro, et ad tuum divinum beneplacitum totum, quantum est, libens, volens, meritoque refero. In specie vero renovanda suadet hæc intentio. 1. Ubi primum mane e lectulo surrexerimus, offerendæ sunt ipsi totius imminentes diei cogitationes, locutiones et operationes, postulando ab ipso enixissime, ut ad divinissimi ipsius Numinis honorem gloriamque cedant; ut irruente postea stillatione aliqua inanis gloriæ dicere seepse possimus : Tarde nimis venisti, o vana gloria, Dei mei mea sunt omnia. 2. Tempore Missæ, ubi quando hostia elevatur, hæc intentio, dum Sacerdos calicem consecrat, a quibusdam sic formatur : O amantissime Deus, sicuti dilectus Filius tuus modo in gratissimum holocaustum oblati est, ita, et ego tibi offero omnia opera mea in simile holocaustum, rogoque, ut ad ea perficienda gratiam efficacem largiri digneris. 3. Ante opera indifferentia, qualia sunt labor, refectio corporis per cibum et potum, recreatio, somnus, tanto diligentius faciendæ est, quanto certius est periculum, ne defectu legitime intentionis fructu meritorio priventur, aut per captationem inordinatæ delectationis in vitium degenerent. Unde aliqui sic ante ista intentionem renovant : O mi amantissime Deus, placet, quod proposui, scilicet hoc opus, ex purissimo amore tui, proximi, et obedientia (vel alia virtute, valde enim expedit ad virtutum habitum acquirendum, etiam illas huic motivo adjungere) transigere. Confirma, quod operatus es in me; ex te enim, in te, et propter te sunt omnia, Deus meus, et omnia. 4. Aliqui etiam, dum hora auditur, intentionem sic renovant, ut

post nomen Jesu subjungant hæc verba : In cuius majorem gloriam offerre digneris omnia opera a me hæc hora faciendæ, in unione omnium operum illius, tuorum, et omnium Sanctorum, ea intentione, quam mane feci, sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, nunc (ut omnia opera hæc hora faciendæ perfecte absolvam) et in hora mortis meæ. Amen. Ut vero defectus in operibus talibus commissi suppleantur a Christo, prodest ea sæpius in die, præsertim sub meridie, et noctu ante somnum, hoc vel simili modo offerre : Bone Jesu, propitius esto mihi maximo peccatori, qui tepidum et distractum servitium meum commendando mellifluis cordi tuo emendandum ac perficiendum, tibi que ipsum offero ad salutem omnium in unione illius perfectissimæ intentionis, qua tu Patrem orasti et laudasti in terris. Responde, quæso, satisfac et supple pro me plenissime. Amen. Si hic fecerit, ait Blosius, ipsa eadem opera, et exercitia sua, que ex se vilia, atque imperfecta sunt, nobilissima, Deoque acceptissima erunt. Nam ex operibus, et exercitiis Christi, quibus conjungentur atque unientur, ineffabilem dignitatem accipiunt; quemadmodum gutta aque missa in vinum, et vino unita excellentem ipsius vini colorem, saporemque recipit. Idem omnia, que ipsum gravant, et affligunt (sive parva, sive magna, sive externa, sive interna sint) offerat Deo in laudem æternam, ad salutem omnium, in unione passionis, ac dolorum Christi, ut ex iisdem passionibus, et doloribus Domini Jesu, quibus unientur divinam claritatem assumant. **BLOSIIUS, in Reg. brev.**

Tertio, consistit hæc praxis in *digna estimatione*, ad quam concipiendam sufficere potest, quod beneplacitum Dei, quod per talem intentionem queritur, habeat omnes conditiones ad summum et optatissimum premium requisitas, est enim. 1. *Maximum premium*, utpote quod Beati in cælis ipsi etiam gloria, et felicitati suæ longissime præferunt. Unde Deus ad Abrahamum dixit : Ego Protector tuus sum, et merces magna nimis. 2. *Statim*, ubi opus perfectum est, *confertur*, cum Deus non possit non in opere bono sibi complacere. 3. *Semper haberi potest*, quia sola intentio ad illud directa sufficit ad ipsum obtinendum. Unde merito S. Chrysostomus dixit : Si omnino dignus fueris aliquid agere, quod Deo placeat, aliam

adhuc, præter hoc ipsum, quod placere meruit, mercedem requiris? Vere ignoras quantum bonum sit placere Deo, si enim scires, nunquam aliquid aliud extrinsecus mercedis aut numeris expectares. S. CARYS. *Lib. II, de Com. Puh.*

Hortatur proin Asceta, ut amorem Spensæ imitetur Anastasia, de quo amore sic loquitur S. Bernardus: Nec is (sponsus) aliud querit; nec illa aliud habet. Is per se placet, et propter se; ipse meritum, ipse præmium sibi est amor; præter se non querit causam, non fructum; fructus ejus, usus ejus; amo, quia amo, amo ut amem. S. BERN. *s. de Dilect. Dei.*

CONSILIUM IV.

Circæ Negotia perficienda.

PETITIO. — Theophilus magni ejusdem Principis officialis, tot, tamque gravibus curis oneratus, ut prope succumberet, dum more suo libellum de *Imitatione Christi* in manus sumit, et in c. 26, l. II, hæc verba legit: « Domine hoc opus est perfecti viri, nunquam ab intentione celestium animum relaxare, et inter multas curas quasi sine cura transire; non more torpentis, sed prærogativa quadam liberæ mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhaerendo, » vehementem concepit desiderium ad hæc libertatem perveniendi; sed quia nescit, qua ratione eam obtinere possit, consilium et instructionem ab Asceta petit.

RESPONSIO. — Respondet Asceta, ante omnia illi saluberrimam S. Francisci Salesii doctrinam præ oculis habendam, dum ait: « Qui multis sæpe diversique generis irrefecti negotiis hærent, ante omnia perexercitatos in sapientia esse oportet. Quam illis virtutem autem auctor largitorque bonorum omnium Deus non denegabit, si eam tum serio diligenterque expetiverint, tum ad ejus exercitium sese animaverint, et singulos in dies mane presertim generose ad omnia perpendenda comparatos, promptosque se Deo exhibuerint. Etenim, ipsam veritatem ut fatear, onus ingens est continuis negotiis, et occupationibus prægravatum, et oppressum pene jacere, et continuum quasi martirium pati. Evenitque interdum, ut ardua momentique præcipua negotia non ita hominem efficiant, quam multitudo diversitas

que occupationum exilium, si debita mentis tranquillitate non suscipiantur, rectoque ordine, suo unumquodque tempore, et successive ad finem exitumque deducantur. S. FRANC. SALESIIUS, in *Epist.*

Secundo, juxta consilium ejusdem Sancti specialiter nimiam sollicitudinem in negotiis cavendam, de qua sic ille loquitur: Cura et diligentia, quam in rebus ac negotiis nostris gerendis adhibere debemus, longe certe differunt a sollicitudine, anxietate, et turbatione. Angeli salutis nostræ curam gerunt, eamque diligenter procurant, at non propterea solliciti, anxii, et impediti sunt. Cura namque et diligentia ad ipsorum pertinent charitatem; et sollicitudo vere, anxietas, et turbatio illorum beatitudini adversarentur; cum cura et diligentia queant cum tranquillitate et quiete spiritus consistere, non autem sollicitudo, et anxietas et multo minus impedita turbatio. In omnibus ergo rebus ac negotiis, curæ tuæ conceditis, esto diligens et sedulus; cum enim tibi Deus illa crediderit, et fides sit, vult illi te diligenter curare, sed, si quidem fieri potest, noli propter illa nimis esse anxius et sollicitus, id est, cum inquietudine, anxietate, et ardore ea non aggrediari, nec in iis multum turberis, ut satagas; omnis namque turbatio rationem, et judicium perturbat, immo vero impedimento nobis est, ne rem, quam agere volumus, bene et prout oportet, exequamur. Quando Dominus Martham reprehendebat, dicebat: « Martha, Martha, sollicita es, et turbaris circa frequens ministerium; » videns, si tantum diligens, et sedula fuisset, minime se turbasset, sed quia sollicita erat, et inquieta, hinc turbatur et anxiatur. Et in hoc Dominus reprehendit eam. Flumina, que leniter per plantam æquam feruntur, ingentes et vastas ferunt naves, et pretiosas merces; pluvie, que leniter, et guttatim in agrum cadunt, herbis et granis eum abundare faciunt. At torrentes et flumina, que impetuose aquarum vorlicibus per terram abripiuntur, vicina loca destruant, et mercibus vehendis incommoda sunt; uti, et nimbi velut montes ac præcipientes agros, et prata devastant. Nunquam aliquod negotium cum impetu, et turbatione quadam per actum, bene factum fuit. Lente (ut vetus ait proverbium) festinandum est. Qui, ut Salomon asserit, pedibus est festinus, in periculo est, ne pedem offendant. Semper satis cito facimus, si satis bene. Fuci majorem quidem

streptum cient, et turbatiores sunt quam apes, ad ceram dumtaxat, non autem mel conficiunt; sic qui sollicitudine nimia, et ardenti, et strepera anxietate negotia sua agere allaborant, vix quidquam agunt, et quod agunt, non bene. Musæe non vi sua, et vehementia, sed confusa multitudine sua nobis admodum sunt molestæ; sic magna negotia non adeo nos perturbant, atque parva, cum nimirum ea frequentia et multa sunt. Quæ ergo curanda, et expedienda tibi adveniunt negotia, quiete et tranquille suscipe, et ordinatim ea unum post aliud exequere. Si enim simul omnia sine ullo ordine perficere, et aggredi velis, connisus quosdam facies, qui te opprimunt, et spiritum tuum evigorabunt, tuque plurimum sub onere fatiscens confecta, et vix quidquam effeceris. Idem, *Introd. l. III, c. x.*

Tertio, illam quoque dicti Sancti doctrinam sedulo observandam, quam sequentibus verbis proponit: In omnibus porro negotiis tuis divina providentiæ, a qua sola omnia tua molimina et opera ortum habere debent, totaliter nitere; ex parte tamen tua graviter labora, et possibilia age, quo ei cooperis; ac deinde certus esto, si quidem in Deo bene confusus fueris successum, qui inde tibi sequatur, semper tibi, et utilissimum, et optimum fore, esto is tibi pro particulari tuo judicio bonus aut malus videatur. Imitare pueros, qui manu una parentis manum tenent, et altera fraga et bacas e sepibus, et dumetis colligunt. Pari modo tu manu una bona mundi hujus colligis et tracta, altera semper Patris celestis manum tene, ad eum subinde revertens et recurrens, ut videas, num tua agendi ratio et occupationes tuæ ei placeant. In primis vero cave, ne manum, et protectionem ejus unquam deseras, te solo plura efficere te posse credens; si enim ipse te deserat, ne unum quidem gressum fides, quin corruas, et turpiter impingas. Quando ergo in communibus tuis negotiis et occupationibus, que tam vehementem et internam attentionem non requirunt, versaberis, semper magis ad Deum, quam negotia respicias. Cum vero negotia tanti sint momenti ac difficultatis, ut rite peragantur, omnem tuam attentionem, et annuum requirant, subinde ad Deum animum attolles; ad exemplum eorum, qui mare navigant, qui quo ad terram, ad quam anhelant, appellant, sæpius sublime cœlum versus respiciunt, quam æquor quod navi-

gant, sic fiet, ut Deus tecum, in te, et pro te laboraturus sit, et labor tuus aliqua consolatione dulcorandus. Ibid.

Quarto, in ipsa actu tractatione in primo exemplum S. Ignatii Loyola sequendum esse, qui a cœna insequentis diei negotia disponebat, ut majori ea cum libertate eadem perageret, si sciret, quid quovis tempore esset agendum; cum autem omnia pietatis opera complecti non posset, magno delectu præferbat publica privatis; perpetua iis, que ad tempus fiunt; certa incertis; secura periculosis. Neque tam videbat, quantæ res ipsæ essent, quam quantum spei ad eas conficiendas ostenderetur. Hinc aiebat, non re nobis, sed nos rebus accommodari debere.

Quinto, non minus accurate observandum monuit Alphonsi Rodriguez, quo suadet, ut omnia opera, et negotia ita peragantur ac si nihil præterea peragendum haberemus. Oranti itaque de negotiis nulla sit cogitatio, nulla de re alia quecumque. Omnia tempus habent, sufficite diei malitia sua. Tam rationabile, et æquitatis plenum est hoc medium, ut pagani etiam, et a religione fideique Dei alieni id cum docuerint, tum observaverint in ipsis rebus, quas ad deorum suorum honorem pertinere, quoquo modo judicabant. Hinc illud veterum proverbium natum est: *Adoraturi sedeant*, hoc est, cum quiete, reverentia, attentione, nec ad id unum, quod agis, attendas. Hoc ipsum igitur est medium, quod prescribimus; integre perfecteque rebus singulis, quas habes in manibus, te consecra; cæteris procul amandatis omnibus, et hoc pacto recte ac bene singulas perficies. Ha autem faciendum esse, Aristippus Philosophus hoc modo probabat: Sola res præsens in manu nostra est, non antegressa, non futura; qua, et illa jam præterit, et hæc nondum est, nec ana ventura sit, scimus. O beatum illum, qui tantus fieri posset sui dominus, suarumque cogitationum, et phantasiarum, nihil ut cogitare, nisi quod re ipsa in manibus versat! Verum tanta est ex una parte cordis nostri instabilitas, et tanta ex parte altera inimici hominis astutia atque malignitas, ut id optare possimus, sperare vix unquam. Potens sane ac multum noxia est homini isthæc

tentatio, quo illud dæmon agit, et communiter obinet, ut rem vix ullam unquam bene, numeribus omnibus absolute faciamus. Oras? Sugerit studia, cogitationes officii proponens, et alia. Studes? Orationem, colloquium, missam, socios importune ingerit. Et quid hinc promovet? Scilicet ut neutrum, immo nihil, beneficias. Quare mecum hoc sequere consilium; (non enim ignoramus cogitationes et astutias ejus) abjice futurorum omnium cogitationem, quoniam quantumvis cæteris bonæ sint, sanctæque jam certe et hac hora nec bonæ sunt, nec sanctæ, sed fructui, profectuique tuo plurimum incommodant. Quod si obrepit isthæc tibi forte cogitatio, non recordatum te amplius hujusvis illiusve rei, que modo menti occurrit, ex hoc ipso colligere debes et potes, non injici tibi hanc mentem a Deo, sed meram esse mali dæmonis illusionem, quod Deus, Deus confusionis perturbativæ non sit, sed Deus pacis, Deus quietis, Deus ordinis. Ergo a malo est, quidquid est, quod jam turbat. Abige ipsum igitur, proculque pelle, et confide in Domino, quod te faciente, quod in te est, ipse alio postea tempore non deerit ad suggerendum alterum, si ad ipsius gloriam, tumque commodum ipsi videbitur futurum. Facit hæc præclarum documentum S. Bonaventuræ: *Scientia*, inquit, *que pro virtute despicitur, per virtutem postea melius invenitur*. Noster Avila ait: Quando-cumque menti extra debitum tempus impertinens aliqua cogitatio succurrerit, sic eam alloquere: Dominus meus nihil horum mihi hoc tempore præcipit. Nihil igitur est, cur multum vobiscum disputem, cum primum autem illud mihi mandaverit, multa cum promptitudine alacritateque illud amplectar. ROMANO, p. 21, tr. II, c.

Sexto, illud quoque S. Francisci Salesii monitum non negligendum, quod his verbis proponit: Inter tractandum de negotiis; atque in conversatione, cætuque aliorum nulla te capiat Dei tui oblitio. Certum enim persuasissimumque nobis id est esse debet, nullum negotium tam arduum, tantique momenti reperiri, quod a Dei memoria impedire non merito possit, ac debeat. Et Sancti omnes, quotquot fuerunt, in hac se semper continuo exercuerunt, atque etiamnum superstitis devoti sapientesque id in more positum habent, ut cogitationes mentemque suam frequenter ad Deum elevent, sæpiusque in cælum oculos, quam in ter-

ram terrenaque defigant; sicut, qui vela in mari faciunt, crebriori obtutu sidera, quam ipsum æquor, quod ante se habent, et in quo circumferuntur, colustrant. Hic usus Regio Psalmistæ per familiaris extitit, quod variis in psalmis de se ipso testatum reddit: *Providebam Dominum in conspectu meo semper*. Et: *Ad te levavi oculos meos qui habitas in cælis. Oculi mei semper ad Dominum*. Firmissime persuasum teneas, functiones laboresque tuos, si potentissimum auxiliatorem Deum suppetias hoc modo invocemus, multo feliciores successus habituros, nec solatio interno, animique tranquillitate, carituros esse S. FRANC. SALES. *In Reg.* p. 5. c. II. §. 5.

Septimo, illud nobis curæ præcipue esse debere, momente eodem. Sancto, ut omnia illa, ad quæ ex statu vocationeque nostra adstringimur, cum perfectione agantur et bono cum successu; quantum quidem in facultate nostra est, absolvantur, nec quidem in viis vel per oblivionem, vel quemcumque defectum nostrum, negligatur. Quod si his rite peractis, successus aut minus exoptatus, consequatur, ferendus ille est patienter, animoque pacato, atque hilari. Quamquam enim Dei jussu ad omnia singulari cum cura perficienda obligemur, que ad divinum ejus honorem promovendum, nostraque vocationi satisfaciendum pertinent, non adstringimur tamen ad felicem negotiorum istorum successum, cum is in potestate nostra non sit. Recte arborem quidem plantare, atque irrigare oportune tenemur, ut vero illa excreseat, incrementumque sumat, solius Dei est efficere. Quod si autem conatus nostri sperato exitu destituerentur, vel per negligentiam etiam nostram minus votis nostris responderent, æquo animo, illud suppari tranquillitate voluntati divine acquiescamus, persuasi, voluisse hoc pacto a nobis Deum negligentie nostre penas sumere. Ejus te itaque penitendo capiat, Deum veniam humiliter posse, et tantquam promeritam vindictam, et penam hanc ab æterna ejus providentia libens, gratusque suscipe; veluti enim omnis culpa divine adversa est voluntati, ita pœna ob culpam iniecta voluntati eidem omnino consentanea est.

Octavo, denique præ omnibus aliis doctrinis hoc loco traditis, illam maximi faciendam, quam sæpius citatus S. Salesius in fine capituli de hac materia tractantis in hæc verba

subjungit: Ille enim vero negotiator, vere sapiens, et circumspectus, imo beatus est, qui occupationes, negotiaque secularia, qua ex officio, vocationeque sua ipsi tractanda incumbunt, singulari cum diligentia exequitur; verum eo eum modo, ut alie defixum id mente habeat, nihil sibi magis curæ, nihil magis cordi esse debere, quam suæ salutis negotium, animæque propriæ ad æternam felicitatem provehendæ.

CONSILIUM V.

De vera Devotione procuranda.

PETITIO.—Euphrosina honesta mulier nullum in Communione, aliisque exercitiis suis spiritualibus, gustum percipiens, queritur Ascetæ, se omni devotione destitutam esse, petit proin ab eodem consilium, quomodo se gerere debeat, ut amissam devotionem recuperare queat.

RESPONSIO.— Respondet Ascetæ, querelam hanc ex ignorantia doctrinarum, quas Auctores de vera devotione tradunt, oriri. Quare easdem se Euphrosinæ in compendio traditurum. *Primo* itaque, sciendum illi esse, quid sit vera devotio; quam clare præ aliis S. Franciscus Salesius explicat sequentibus verbis: Vera vivaque devotio amorem Dei præsupponit, nec quid aliud est quam verus quidam Dei amor; non tamen qualicumque et talis qualis amor; nam in quantum amor divinus animam nostram cohonestat et venustat, dicitur *gratia*, divineque ejus Majestati acceptos nos reddit; in quantum vero vires ad beneficiendum nobis confert, vocatur *charitas*. Verum cum jam ad eum perfectionis gradum pertingit, ut nos non solum benefacere, verum etiam sollicitè, diligenter, frequenter, prompteque operari faciat, tum demum *devotionis* appellatur nomine. Struthiones nunquam subvolant, et galline nonnisi admodum graviter, et demisse, et rarissime; sed aquila, columba, hirundines, et sæpe, et celeriter, et sublime evolant. Pari modo peccatores nunquam ad Deum sursum evolant, sed omnis eorum libratio et studium in terra, circa terram, et propter terram suscipitur. Probi vero homines, qui scilicet nondum ad devotionem pervenerunt, ad Deum quidem per opera sua bona subvolant, attamen raro admo-

dum, tarde, et graviter. At qui vere devoti sunt, frequenter, expeditè et sublimè in Deum evolant. Ut concludam ergo, devotio aliud non est, quam quadam agilitas et vivacitas spiritualis, adminiculo ejus charitatis suas in nobis actiones (aut potius nos per illam) promptè, affectuoseque exequitur, et operatur. Et sicut ad charitatem spectat, ut omnia Dei mandata in genere et universaliter nos adimplere faciat, ita ad devotionem pertinet, nos ad eadem promptè seduloque adimplenda excitare, et inducere. Quam ob rem, quisquis omnia Dei præcepta, non prout oportet, observat, nec bonus, nec devotus haberi potest. Itaque charitas et devotio non plus inter se differunt, quam ignis et flamma, quod charitas, cum spiritualis quidam ignis sit, quando vehementer inflammata et accensa est, dicitur devotio, et ad charitatis ignem aliud non addat, præter flammam, quo charitatem et alacrem, et diligentem, non modo ad divina mandata observanda, verum etiam ad consilia et inspirationes coelestes exerceandas, reddat. Devotio ergo omnium dulcedinam esse dulcissima, et virtutum universarum regina. Est namque ipsa charitatis perfectio; si enim charitas lac sit, devotio est cremor; si illa planta sit, devotio ejus est flos; si illa gemma ac lapis pretiosus, devotio ejus est fulgor et jubar; si illa balsamum et aromata, devotio ejus est fragrantia et odor suavitatis, homines confortans ac vegetans, Angelos autem lætificans. Ex qua descriptione facile colligi poterit, quæ sit falsa devotio, quam idem Sanctus sic depingit: Quas-cumque imagines et vultus depingeret pictor Arelius, ad similitudinem atque effigiem mulierum, quas adamabat, efformabat; sic sibi quisque devotionem per passionem et imaginationem sua depingit. Qui jejuniis adiectus est, valde devotum reputabit, si multum et frequenter jejundet, licet intus latet odium et malevolentia; cumque non audeat linguam vino, ac ne quidem aquæ præ sobrietate intingere, illam sanguini proximorum palam immergere, iis detrahendo, et calumniando, non verebitur. Alius se devotum existimabit qui plurimas quotidie preces et orationes decurrit, etsi exinde lingua illius in verba morosa, querula, arrogancia, et injurias in domesticos et vicinos suos totam sese effundat. Alius libenter admodum elemosynas in egenos et inopes et crumena educit, benignitatem tamen et

amorem corde suo elicere ac deprimere nequit, ut inimicis ignoscet. Erit et alius, qui quidem inimicis suis haud difficile injurias omnes dimittit, sed ut creditoribus suis satisfaciatur et cum his rationes ineat quam ægerime in animum suum inducet, et non nisi violenter, ac judice compellente. Omnes hi vulgo devoti habentur, revera tamen devoti non sunt. Milites Saulis Davidem in domo sua querebant, at cum Michol statuam in lecto collocasset, eamque vestibus Davidis induisset, crediderunt illi, Davidem ipsum agrum in lecto decumbere; sic permulti actionibus et operibus quibusdam externis, ad sanctam devotionem spectantibus, sese induunt, et palliant, et credunt homines illos vere devotos et spirituales esse, cum revera, et a parte rei non nisi simulacra quædam, et inania phantasmata devotionis sint.

Secundo, sciendum est, duplicem esse devotionem. Prima *rationalis* vocatur, quando quis quodlibet peccatum odit, et execratur, promptaque voluntate Deum colit, et ea, quæ Deo placere cognoscit, strenue amplectitur, ac peragit, ut eam Blosius describit, de qua locutus est pius Auctor dicens: « Devotus homo ubique secum fert consolatorem suum Jesum, et dicit ad eum: Adesto mihi, Domine Jesu, in omni loco, et tempore. Hæc mihi sit consolatio, libenter velle carere omni humano solatio. Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas, et justa probatio pro summo solatio. Secunda *sensibilis* vocatur, est, quæ in cordis quadam motione et suavitate consistit, et externis gestibus, et lacrymis proditur, quam etiam peccatores, imo et hæretici, ac gentiles plerumque habent. Unde Blosius de ea sic loquitur: Non in ea turpiter conquiescas, sed per eam ad Deum progredere. Admodum periculosa est spiritualis ingluvies, qua quis dulcedine gratiæ ad oblectationem sui abutitur. Anima, quæ hoc vitio alius infecta est, non potest dici pudica, et fidelis famula Christi, neque enim Deo gratis obsequi vult, sed Dei donum magis, quam Deum, diligit. Servula mercenaria, non filia liberalis est. Si nimis ei ablanditur suavitas illa sensibilis, mox ipsa tota turbulenta, tota indolgrabunda, tota impatiens, pietatis studia deserit; et timoris pudorisque habentis excussis dat se prorsus externis consolationibus. Videlicet si Deus eam oblectare vult, Deo servit; sin minus, ab eo recedit. Anima

vero quæ fidelis ancilla, vel pudica sponsa Christi appellari meretur, non in Dei donis, sed in Deo, quiescit. Sive Deus ei infundat internam suavitatem, tranquilla permanet, hilariter suo sponso famulatur, fideliter ei adheret, constanter eum diligit. Magis optat Dei voluntatem fieri, quam suam. Igitur cura, ut ubique casta puraque tua sit intentio, lætitiæ salutaris Dei hic expectata, non tam ut delecteris, quam ut ipsi Domino placeas. Blosius, in *Canon. c. XXVI.*

Tertio, sciendum est, auream modicritatem, sanctamque discretionem devotionis sectatorem velat matrem diligere, atque in omnibus actionibus suis observare debere; sine hac enim, quod S. Antonius monet, nulla virtus virtutis nomen meretur, non ipsa devotio quidem. Discretio autem necessario requirit, ut in exercendis virtutibus, rebusque spiritualibus, sancta quadam attemperatione utamur; eaque moderatione illa peragamus, ut ne quis eorum, quibuscum vivimus, merito offendi, aversionemque a factis nostris concipere jure possit. Vera enim devotio suavis ubique semper amœna, et nulli unquam fastidio et molestiæ est. S. FRANC. SALESIUS, l. 12. ep. 2.

Quarto, sciendum est, devotioni huic duo specialiter obstare: 1. Animi levitatem et inconstantiam, quæ non raro in causa sunt, ut quæ vel bene prudenterque proposita sunt, non exequatur vel quæ incepta jam, et usitata fuerunt pristinae devotionis exercitia, commutet; et alia, atque alia, eo prætextu, quasi meliora appareant, suscipiat; vel quod subito ita multa simul, itaque diversa exercitia adoriatur, quæ simul consistere non possunt, utque interdum ea aggrediatur etiam, quæ suas vires et facultatem transcendant, ad quorum denique consecutionem pertingere nunquam possit. Ex quo fit, ut plenus semper bonorum desideriorum existat quæ tamen in executionem suo tempore prodeant nunquam, atque tandem, dum omnes ad perfectionem tenendi vias aut curiose rimatur, aut temere ingredi parat, multis prægravatus desideris et propositis, tum difficilibus, tum permolestis, vel succumbat penitus, vel plurimum retardetur. Illa enim animum nostrum perplexum admodum inquietumque reddunt, atque efficiunt, ut bene ceptum opus aut propter occurrentes difficultates vix superabiles, aut propter laborem nimis arduum, imperfectum, aut infectum penitus relin-

quere necesse sit. Sancta insuper cum libertate in exercitiis devotionis procedendum, est, ut neque ad sensibilia solatia, eorumque dulcedinem, neque ad certas quasdam considerationes, similiaque pietatis opera, affixus sit, ita ut, vel infirmitate, vel eam improvise, vel honestis legitimisque de causis, vel proximo indulgendi placendique studio, ab iis avocatus et impeditus, idcirco mox inquietudine, animi morositate et impatientia conturbetur, sed in continua mentis tranquillitate perseveret, consuetamque illis suavitatem exhibeat, qui ab exercitiis omissis eum impederunt. Nam neque sensibilem nitium illis in operibus esse convenit, neque in propositis nimis mollem, ut, quidquid nobis nonnulli obstaculo fuerit, id quam gravissime sentiamus. Hæc enim animi inquietudinem, et anxietates conscientia inducunt, superstitionisque nos periculo exponunt. Satis tibi sit arborem devotionis et bonæ voluntatis, actis profunde in corde radicis, firmiter consistere, nec erandum magnopere, si a ventis aut folia, aut fructus, aut rami etiam agitentur, alte radicato, et inconcusso, firmiterque consistente arboris trunco. Nec est etiam, quod devotionis studiosus aut miretur, aut animum despondat, consideratis suis tot negligentis, miseris, infirmitatibus, tentationibus, affectuum inordinatorum assultibus, et defectibus quotidianis. Quamdiu enim in se timorem Dei amoremque conservare laborat, quamquam hæcque partes suas non ita perfecte expleverit, non idcirco tamen conclamatum est, nec conficiendus etiam aegritudine animus, sed firmo potius proposito erigendus, illi in posterum concessis a Deo gratiis diligentius utendi, immoderatos animi affectus amplius edomandi paulatim, et ad patientiam, mansuetudinem, humilitatem, suavitatemque se inducendi, quærendique profectum suum spiritualem, hinc inde ex omnibus. Tandem si videat muneri suo a se cum diligentiâ satisfactum, gratias Deo, laudesque decantet. Sin contra, negligentiam in se agnoscat, si præsertim illa de industria admissa non est, ejus in se dolorem excitet, coram Deo profunde se humiliet, proponatque adhibendam a se deinceps omnem industriam, persuasumque sibi habeat, clementissimum Deum idcirco sibi auxilium gratiaque non defuturum ut qui quassatum calamum non conterat, nec cor humiliatum despiciat, sed iis potius omnes

benevolentia charitatisque thesaurus recludat, imo suam in sublevandis eorum miseriis gloriam et honorem quaerat. 2. Non minus obstare effusionem animi ad externas consolationineulas, uti recte Thomas Kemp. advertit dicens: « Utilis est sepe, et securus, quod homo non habeat multas consolationes in hac vita, secundum carnem præcipue; tamen, quod divinas non habemus, aut rarius sentimus, nos in culpa sumus, quia compunctionem cordis non quaerimus, nec vanas et externas omnino abjicimus. » Et iterum: « Si veraciter vis delectari, et abundantius a me consolari, ecce in contemptu omnium mundanorum et in abiectione omnium infirmarum delectationum erit benedictio tua, et copiosa tibi reddetur consolatio. Et quanto plus te ab omni creaturarum solatio subtraxeris, tanto suavior et potentiores consolationes invenies. » THOM. KEMP. l. II, c. XII, et l. III, c. XII.

Quinto, sciendum, plurimum etiam ad devotionem conducere, imo necessarium esse, ut suus illi status vocatione abunde sufficiat, nec de aliis cogitatione conatumque ullum suscipiat. Nihil enim est, quod profectum nostrum ita retardet, majoremque remoram injiciat, in consecutanda assequendaque perfectione vocationis, in qua vivimus, virtutibusque, quas status noster a nobis exigit, quam cogitationes, et desideria nostra alium in seopum frustra ejaculari, pretiosumque tempus hoc modo inutiliter prodigere. Liam sponsam suam perfecto amore nunquam prosequeretur Jacob, quamdiu de Rachele consequenda laborabat.

Sexto, sciendum, nihil æque conducere ad devotionem conservandam, quam si omnis curiositas circa res aut actiones aliorum ad se non pertinentes studioso vitetur; sed judicia humana generose contemnantur; uti pius Auctor his verbis indicavit: « In omni re attende tibi, quid facias et quid dicas; et omnem intentionem tuam ad hoc dirige, ut mihi soli placeas, et extra me nihil cupias aut quaeras. Sed et de aliorum dictis et factis nil temere judices; nec cum rebus tibi non commissis te implices, et poterit fieri, ut parum vel raro turberis. » Quare hortatur Aeseta Euphrosinam, ut illa ejusdem Auctoris verba sibi dicta putet: « Dimitte vana vanis; tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus. Claude super te ostium tuum, et voca ad te Jesum, dilectum tuum. Mane

eum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem. Si non exivisses, nec quidquam de rumoribus audisses, melius in bona pace permansisses. Ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare. » THOM. KEMP. l. III, c. xxv, et l. III, c. xx.

Septimo, denique sciendum, ad devotionem conservandam specialiter cavere debere devotionis amatorem, ut nihil novum et insolitum, nihil singulare et inusitatum consecetur. Eadem facie, eadem charitate et gaudio internarum suavitatum solatia, et desolationum aversionumque animi fastidia, de paterna Dei acceptet manu. Eidemque non solatioque istorum gustus causa, quem ab ipso ejusque servitio percipit, sed pure ipsius gratia tantum propter ipsum, inquam, ejusque obsequium vivat, serviat, adhaereat, atque in hoc vasto mundi eremo, sicut olim electus ille populus, etiam necessario pane et aqua destitutus, nedum aliis, qui solatio et oblectamento esse poterant Deum sequatur. Hoc illi omnium sit loco, quod apprehensa quasi dextera a Deo juxta voluntatem ejus deducatur, de quo S. David gloriatur, ac ipsius ductu causaque perpeti aliquid possit. Hoc unci instar solatii sit, in his æternam ipsius providentiam adorare et venerari; in his ad sinum prasidiumque ejus consurgere; in his inter paterna ejus brachia se conjicere, malleque sine omni solatio omnique cordis gustu emori, quam ab illo pedem referre, et de sua in ipsum fide, spe et charitate vel latum unguem deflectere. Hoc tam devotorum et divinatorum actuum studio eveniet, ut Deus in corde tuo per hanc vitam mortalem commoretur et inhabitet, tuque vicissim eum ipso in vita celesti et immortalis æternum socieris, atque conjungaris.

CONSILIUM VI.

De Communionis Frequentia.

Petrus. — Catharina, virgo devota, eum legisset et audisset, augustissimum Altaris Sacramentum medium esse efficacissimum, et viam securissimum perveniendi ad perfectionem, vehementer concepit desiderium quam frequentissime communicandi; quia tamen sæcularis est, et varia sunt quoad Communionem his personis concedendam Confessoriorum opi-

miones et praxes, ideo cupit super hoc Asceta judicium et consilium intelligere.

Responsio. — Respondet Asceta per sequentes aphorismos. *Primus* est, non longo tempore differendam esse Communionem; uti recte S. Cyrillus indicavit dicens: « Sciant baptizati homines; si longo temporis spatio propter simulatam pietatem mystice Corpori Christi communicare recusent, ab æterna vita se procul depellere. Quippe recusatio hujusmodi, quamvis ex religione proficisci videatur, et scandalum facit, et laqueos instruit. Quare oportet omnibus viribus a peccato mundari, et recte vivendi jactis fundamentis magna cum fiducia ad sumendam vitam concurrere. » S. CYRILL. in *Joa.*

Quod etiam Thomas Kempensis confirmat, dicens: Quid prodest diu tardare confessionem, aut sacram differre Communionem? Expurga te cum primis, expue velociter venenum, festina accipere remedium, et senties melius, quam si diu, distuleris. Si hodie propter istud dimiseris, eras forsitan aliud eveniet; et sic diu posses a Communionem impediri, et magis ineptus fieri. Quam citius vales, a presenti gravitate et inertia te excutias, quia nihil importat diu anxiam, diu eum turbatione transire, et ob quotidiana obstacula se a Divinis sequestrare. Immo plurimum nocet diu Communionem protelare; nam et gravem torporem consuevit inducere. Proh dolor! quam tepidi et dissoluti moras confitendi libenter accipiunt, et Communionem sacram ideoque differri cupiunt, ne ad majorem sui custodiam se dare teneantur. Heu! quam modicam charitatem et debilem devotionem habent, qui sacram Communionem tam faciliter postponunt! Quam felix ille, et Deo acceptus habetur, qui sic vivit, et in tali puritate conscientiam suam custodit, ut etiam omni die communicare paratus, et bene affectus esset, si ei liceret, et sine nota agere posset!

Secundus aphorismus est a S. Augustino probatus dicente: « Quotidianam Communionem percipere, nec laudo, nec reprehendo. » S. AUG. I, de *Dogm. Eccl.* Cui etiam S. Franciscus Salesius adsupplatur dicens, se Patris spiritualis illius hominis, qui huc propendit, et si communicare volet, discretioni id relinquere; nam eum dispositio, quæ ad tam frequentem Communionem requiritur, valde exacta et eximia esse debeat, hinc eam generaliter cuilibet

consulere, consultum non est. Verum quoniam hæc ipsa dispositio, tametsi singularis, in multis sanctis animabus haberi potest et inveniri; hinc etiam non consultum est, generaliter unumquemque a tali Communionem divertere et abstrahere, at juxta cujusque conscientie statum in particulari ea aut suadenda, aut dissuadenda. Etenim imprudentia speciem foret, tam frequentem Eucharistie usum omnibus sine ulla distinctione consulere; uti et imprudentia foret, aliquem propter eum reprehendere, maxime si boni prudentisque alicujus directoris Consilium in hoc sequeretur. Scite sane S. Catharina Senensis suam adeo frequentem Communionem reprehendentibus, eo quod S. Augustinus eam nec laudabat, nec vituperabat, respondit: S. Augustinus eam non vituperet, rogo, ne et vos eam vituperetis; et hoc mihi sufficiet. Ut tamen quotidie quis sacras epulas accedat, potissimum præterea malarum suarum inclinationum partem superariter necesse est, et non nisi Patris sui spiritualis cum consensu, consilioque id aggredi debet. S. FRANC. SALES. p. 3. *Intrad.* cap. xxi.

Tertius aphorismus est ab eodem Salesio prolatus his verbis: Quamquam hoc certo et audenter dicere queam, eos, qui devote servire Deo volunt, non posse minus quam singulis mensibus communicare, nec diutius differre Communionem posse. Si satis prudens sis, tibi nec mater, nec uxor, nec maritus, nec pater impedimento erunt, quo minus sæpe sacram Communionem adeas. Cum enim ipsa Communionis die officii tui partes pro statu tuo convenienter expleas, et erga illos tum benignior et affabilior sis, nullumque genus obsequii eis deneges; verisimile certe non est, illos hoc in exercitio nullatenus impedire te velle, cum nullum ex hoc ipsis secuturum sit incommodum, nisi forsitan admodum impertinentes, morosi, et ratione dissentanei forent. Hoc in casu, ut dixi, si director tuus ita faciendum suaserit, illorum voluntati forsitan condescendum erit. *Ibidem*.

Quartus aphorismus iterum a S. Augustino datus est, loc. cit. dum dixit: Omnibus tamen diebus Dominicis, ut quis communiceat, suadeo et hortor, si tamen mens sine voluntate peccandi sit. Super quæ verba sic discurreit S. Franciscus Salesius: Vides, Philothea, Augustinum consule quam maxime, et neminem non exhortari, ut singulis

diebus Dominicis Communionem sacram adeat, hoc ergo consilium sequere, et exequi pro viribus stude. Etenim eum nullum erga peccatum mortale affectum et propensionem (uti præsuppono) habeas, nec etiam erga aliquid veniale inclinata sis; vesam illam dispositionem habes, quam S. Augustinus requirit, quin et adhuc multo excellentiorem, nam non modo non habes affectum peccando, sed ne quidem erga peccatum, adeo ut, si Pater tuus spiritualis consuleret, et expedire censeret etiam sæpius quam unaquaque Dominica, cum anima tuæ fructu communicare posses. Nihilominus multa legitima occurrere possunt impedimenta non quidem a parte tua, sed ab iis, quibuscumque agis, quæ prudenti Confessario occasione forsitan darent, tam frequentem tibi Communionem inhibendi. Si verbi gratia alicujus in subjectione agas; et si tu, quibus non obediant aut reverentiam debes, ita male obedi et stupidi essent, ut toties te sacram Communionem adire videntes scandalizent, aut se turbent. Quare, rebus omnibus consideratis, consultum forsitan erit, illorum infirmitati aliquo modo in hoc acquiescere, et nonnisi decimo quoto quove die sacram Communionem adire. At hoc intelligitur ita, si difficultatem nimirum aliter exsuperare nequeas, sed nihil certi hæc in re generaliter definire et consulti potest, at faciendum, quod tibi Pater spiritualis faciendum consulat. *Idem*.

Quintus aphorismus est, quem iterum pius Auctor his verbis proponit: Propter aliquam parvam turbationem vel gravitatem, sacram ne dimittas Communionem, sed vade citius confiteri, et omnes offensiones aliis libenter indulge. Si vero aliquem offendisti, veniam humiliter precare, et Deus libenter indulget tibi; cum enim quidam sacra Communionis se aptare disponunt, peiores Satanae immissiones patiuntur. Ipse nequam spiritus (ut in Job scribitur) venit inter filios Dei, ut solita illius nequitia sua perturbet, aut timidos nimirum reddat, et perplexos; quatenus affectum eorum minuat, vel fidem impugando auferat; si forte aut omnino Communionem relinquant, aut eum tempore accedant. Sed non est quidquam errandum de versutiis et phantasiis illius, quantumlibet turpibus et horridis; sed cuncta phantasmata in caput ejus sunt retorquenda. Contemnendus est miser, et deridendus; nec propter insultus ejus et commotiones, quæ

suscitat, sacra est omittenda Communio. THOM. KEMP. l. IV.

Nam sic fertur Mithridates, Ponti rex, cum mithridatium medicamentum invenisset, ita sum per hoc ipsum corpus corrobore et armasse, ut cum postea, quo Romana vincula et captivitatem evitaret, veneno sibi vitam vellet abrumpere, nequaquam poterit. Ita Redemptor noster Christus angustissimum Eucharistiæ Sacramentum, quod Carnem ejus et Sanguinem realiter continet, instituit, ut, qui ipsum comedit, in eternum vivat. Unde qui ipsum crebro cum devotione suscipit, ita animæ suæ vitam et sanitatem confirmat, ut ipsum propemodum impossibile sit ab aliquo sinistro affectu vitiosaque inclinatione intoxicari. Nemo Carnem hanc vitæ potest comedere, eoque nutrirî, et mortis affectibus exinde vivere. Adeo, ut, quemadmodum homines in paradiso terrestri agentes secundum corpus mori non poterant, idque vi et efficacia ligni illius vitæ, quod in ejus medio Dominus plantarat; sic spiritualiter et secundum spiritum fidem mori non possunt virtute Sacramenti hujus vitæ. Si enim fructus molliores, et corruptionis præ aliis obnoxii (puta cerasa, poma annenia, et fraga) facili negotio per totum annum integri conservantur, si quando saccharo aut melle condiantur; mirum sane non est, corda nostra, tametsi fragilia et imbecillia, a peccati corruptione integra conservari, quando ab incorruptibili Carne et Sanguine Filii Dei saccharata et mellita sunt. Quenunque Christiani, Philothea, damnationi addicentur, nihil habebunt certe, quod in suam defensionem et excusationem adferant tum, cum Judex justissimus illis ostendet, quam immerito spiritualiter mori voluerint, cum tam facile et sanitate corporis sui, quod de hac causa illis relictum et datum erat, manducatione conservare poterint. Illis miseris dicit: Cur, quæso, mortui estis, cum fructum et cibum vitæ in manibus vestris habueritis, et potestate? Quæ omnia de matrimonii etiam usu observanda esse, notat Salesius, dum sic loquitur: Pro conjugatis aliquid hic addam oportet. In veteri lege veterat Deus, ne creditores diebus festis debitum a debitoribus suis exposcerent, at non damnabat, si debitores eis diebus ea, quæ debebant, exigentibus solverent. Indecens est, quamquam non magnum peccatum, matrimoniale debitum ea die exigere, qua sacram quis adiit Commu-

nionem; at indecens non est, immo vero meritorium, ipsum reddere. Non ergo ob debiti illius redditionem Communionem quis privandus est, si alioquin devoto ad ipsam adendum feratur. Certe in primitiva Ecclesia Christiani quotidie communicabant, esto essent conjugati et prolihus operam darent. Atque ideo dixi, frequentem Communionem nullum omnino incommodum aut parentibus, aut uxoribus, aut maritis dare consuevisse, dummodo is, qui eam adiit, prudens sit et discretus. S. FRANC. SALES, *Introd. c. XX.*

Sæctus aphorismus est, quotiescumque Communio peragitur, magis attendendum est, quomodo, quam quoties peragatur, ut recte monet Auctor libelli de *Imitatione* dicens: Super omnia cum summa humilitate cordis, et supplicii reverentia, cum plena fide, et pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum, et sumendum, oportet Dei accedere Sacrodotem. THOMAS KEMPENSIS, L. IV. de *Imit. c. VI.* Quod idem etiam de communicantibus dicendum, qui proin cum eodem Asceta dicebat debent ad Christum: Cum summa devotione et ardenti amore, cum toto cordis affectu et fervore desidero te, Domine, suscipere, quemadmodum multi Sancti et devotæ personæ in communicando te desideraverunt, qui tibi maxime in sanitate vitæ placerunt, et in ardentissima devotione fuerunt. O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis; cupio te suscipere cum vehementissimo desiderio, et dignissima reverentia, quam aliqui Sanctorum unquam habuit, et sentire potuit. Et licet indignus sum omnia illa sentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum ac si omnia illa gratissima inflammata desideria solus habebam. Sed et quæcumque potest pia mens concipere et desiderare, hæc omnia tibi cum summa veneratione et intimo fervore præbeo et offero. *Ibid. c. XVII.*

Specialim vero utilem modum communicandi suggerit Sanctus Salesius his verbis: Jam inde a præcedente vespere ad sanctam Communionem te preparare incipe; idque per multas aspirationes, et amatorias animi elibrationes, paulo citius dormitum concedes, ut etiam citius et tempestivius possis surgere. Si forte ea nocte expergiseris, statim spiritum et os tuum verbis quibusdam devotis ac odoriferis adimple, quibus anima tua cu odoramentis quibusdam perfundatur, ad

Sponsum suum admittendum; qui te dormiente vigilans, sexcentas tibi gratias et chrismata dare paratus est, dummodo tu a parte tua ad easdem recipiendas disposita sis. Mane summa cum animi hilaritate et gaudio surgito, quod maximum bonum et beneficium hodie sis acceptura, et sacra confessione præmissa, magna quadam fiducia simul et magna cum animi humilitate ad celestem hunc cibum, qui ad immortalitatem te nutrit sumendum accede. Et, postquam jam sacra illa verba: *Domine, non sum dignus*, dixeris, caput aut labia, vel ad orandum, vel ad suspiria ducenda, amplius non movebis; sed ore modeste ac modice deducto, et capite tantum, quantum necesse est elevato, ut sacerdos commode videat, quid agat, plena fide, spe et charitate recipere illum, quem, in quem, et propter quem credis, speras, et diligis. Considera, Philothea, sicut apud, postquam rorem celestem et præstantissimum terræ succum jam e floribus collegit, et in mel redegit, ipsum in alveare mundi invehit; ita sacerdotem postquam mundi Salvatorem, verum Dei Filium, qui instar foris et coram descendit, et verum Virginis Filium, qui foris in morem ex humanitatis nostræ terra prodiit, ex altari accepit illum velut cibum suavissimum in os et intra corpus tuum inducere. Postquam illum jam recepisti, cor tuum ad Regi huius salutare obsequium deferendum excita et cum illo de rebus ad animam tuam spectantibus tracta, eumque intra te ipsam considera, quo, ut tibi beneficeret, sese recepit. Denique quam poteris intime et amiceissime eum excipe, et tracta; itaque te gere, ut ex omnibus actionibus tuis evidenter appareat, et cognoscatur, Deum cæli in te commemorari. S. FRANC. SALES. p. II. *Introd. c. XXI.*

Septimus aphorismus est: Oportet, ut non solum tepares ad devotionem ante Communionem, sed et etiam te sollicite conserves in ea post Sacramenti perceptionem. Nec minor custodia post exigitur, quam devota præparatio, ad majorem gratiam consequendam. Ex quo quippe quis valde indispositus redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora solatia. Cave a multiloquio, mane in secreto, et fruire Deo tuo; ipsum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non potest. Ego sum, cui te totum dare debes; ita ut jam ultra non in te, sed in me, absque omni sollicitudine vives. THOM. KEMP. l. IV. c. XII. § 4.

Octavus ultimus aphorismus est: Qui legitime præparatus est, habebit semper bonam voluntatem et piam intentionem communicandi, et sic non carebit fructu Sacramenti. Potest enim quilibet devotus omni die, et omni hora ad spirituales Christi Communionem salubriter et sine prohibitione accedere. Porro hæc Communio spiritualis sic commode peragi possit: O mi amantissimo Jesu, crebro firmissime te in hoc Sacramento, quoad corpus et animam, quoad divinitatem et humanitatem, latere; atque adeo omni possibili affectu submissionis et reverentiæ adoro et veneror te. Spero quoque in infinita misericordia tua, quod, sicut hoc Sacramentum cum charitate instituiti, ita ad fructum quoque illius participandum me benignissime sis admitturus. Diligo quoque te ex toto corde meo, et ardentius diligere desidero, ideoque summe deleo de omnibus peccatis meis, et me tibi corporaliter unire in hoc Sacramento impense cupio, sed quia non sum dignus, ut intres realiter sub tectum meum, humillime rogo, ut saltem spiritualiter per os Sacerdotis in pectus meum descendas, eoque effectus opereris, quos realiter sumptus operari consuevisi. Et ecce jam sentio præsentiam tuam. Tenui te, nec dimittam, donec benedixeris mihi. O Anima Christi etc. Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Vota mea Domino reddam coram omni populo tuo. O Domine, ego servus tuus, et filius ancillæ tuæ. Laudate Dominum omnes Gentes.

CONSILIUM VII.

De Confessione generali faciendâ.

PETITIO. — Juliana ratorna novum Confessarium nata vehementer desiderat confessionem generalem facere; tum ut meliorem ipsius notitiam acquirat Confessarius, tum ut anxietatem, scrupulos de peccatis prioribus non rite, ut timet, explicatis tollat, petit proin consilium ab Asceta, an scilicet suadeat ejusmodi confessionem, et posito quod eum iudicet faciendam, ulterius scire peti, quid pro ea fructuose faciendâ observare specialiter debeat.

RESPONSIO. — Respondet Asceta, ut consilium suum facilius intelligatur, sequentes doctrinas bene observandas esse. *Prima* est,

tualem veneris, in monte te Calvarie agere, et sub Jezu Christi crucifixi pedibus consistere, fingito, cuius pretiosus sanguis undoque effluit, et exuberat, ut te ab omnibus iniquitatibus tuis emundet ac lavet. Nam tametsi ipsissimus Salvatoris Jezu sanguis non sit, est tamen sanguinis ejus effusi meritum, qui penitentes circum confessionalia abundantissime irrigat, lavat et respergit. Bene igitur ac sincere cor tuum aperi, ut sic peccata per confessionem eodem egredi facias; nam quantum illa egredientur, tantum pretiosum passionis divinæ meritum illuc subingredietur, quo benedictione id repleat.

CONSILIUM VIII.

Circa Congregationes ineundas.

PETITIO. — Christina audiens, multas ex contanentis suis in sex, septem, aut plures Congregationes inscriptas fuisse, desiderat quidem earum exemplum imitari, sed, quia difficulter tot, tamque diversas leges observare videtur posse, consilium petit ab Asceta, scireque cupit, an et quibus Congregationibus nomen dare suadeat?

RESPONSO. — Respondet Asceta, antequam consilium suum et iudicium circa hanc materiam ei manifestet, tria prius bene apprehendenda esse. Primum est triplicem ob finem præcipue Congregationes institui, nempe ut sub certi Patroni tutela ac Patrocinio securiores sint a temporali et aeterno interitu; deinde ut per certas leges et varia pietatis officia in iisdem præscripta ad vitam melius instituendam Sodales inducantur, et tandem mutuis exemplis et auxiliis dilectionem mutuam demonstrent.

Secundum est, omnes fere Congregationes in hoc convenire, quod indulgentiam plenariam in ingressu et morte, et primario seu titulari Festo Sodalitatis habeant; in hoc tamen differre, quod speciales quandoque fines (v. g. impetrationem felicis mortis, aut celere liberationem e Purgatorio) adjuunctos, et varias ad hoc indulgentias concessas, habeant.

Tertium est, quod sicut per idem jejuniū triplici obligationi (v. g. jejunandi propter votum, vigiliam, quatuor tempora) satisfacere possunt; ita per easdem preces (si non pro certis personis vivis aut defunctis offerri ex legum præscripto debeant) satisfieri queant

pluribus obligationibus variarum Congregationum similes preces exigentium; hinc si quis Rosarium quotidie recitare solitus sit, poterit per hoc satisfacere omnibus Congregationibus non plus, quam septem vel quinque *Pater* et *Ave* quotidie recitatis exigentibus, cum totidem preces in Rosario continentur. Quod si vero ejusmodi preces etiam ob justam impedimentum recitari non queant, poterit iisdem per alia opera, quæ tunc ex obedientia et voluntate Dei præ manibus habentur, maxime per dolores et molestias morborum, precum loco oblata, satisfieri; cum enim melior gratioresque Deo sit obedientia, quam victimæ et orationes, dubitari non debet, quin per ejusmodi obedientiam precum loco oblata abunde Congregationibus certas preces præscriptis satisfiant.

His suppositis suadet Asceta, ut cum primum et secundum finem, ob quos Congregationes institutas esse ut supra dictum est, scilicet cultum Sanctorum et piorum operum exercitium, etiam extra Congregationes obtinere queat, in eas potissimum Congregationes inscribi se curet, in quibus tertium finem, scilicet auxilia ad felicem mortem et celeram liberationem e Purgatorio, facilius assequi queat, quales v. g. sunt, Congregatio *Horaria*, ut vocant, pro morientibus, et alia novissime pro defunctis instituta, in qua qui horam designatam orationi impendit, animam ea hora mortuam liberare queat. Item quæ duo Sacra quotannis legenda, aut procuranda præscribit. Item Congregatio Jezu, Mariæ et Josephi, Monachi, in Hospitali S. Josephi instituta, in qua omnes Sodales, quamprimum aliquis ex Sodalibus moritur, ab eo momento omnia opera bona per viginti quatuor sequentes horas faciendâ pro defuncto orare, et, ut fructuosa illi fiant, has ternas precatunculas quotidie mane et vespere recitare jubentur: « Benedicti sint Jezu, Maria, Joseph, quibus summas pro acceptis hæc nocte (aut die) beneficiis gratias ago. Benedicti eto, quorum amore vehementer doleo de peccatis meis, eaque firmiter devitare propono. Benedicti sint eto, ad quorum honorem omnia opera hæc die faciendâ offero, ut defunctis quidem requiem, vivis vero gratiam bene vivendi et moriendi impetrem. » Præterea etiam ad initium cuiusque mensis indulgentiam aliquam defunctis applicabilem pro Sodalibus priori mense defunctis transcribere jubentur. Præter has

Congregationes, quæ facile omnes suscipi poterunt, una vel altera eligi poterit, quæ plures indulgentias, aut alia similia privilegia concessa habet, quales sunt Congregatio Rosarii, S. Francisci, S. Monicæ, Carmelitarum seu Scapularis, vel in subsidium Defunctorum, vel Christi agonizantis, instituta, modo non plures eligantur, quam ut earum leges, perpensa virium et negotiorum quantitate observari facile queant; cum enim plerisque enumeratis his Congregationibus multa et efficacia ad salutem assecurandam media habeantur, præstat unam vel alteram dumtaxat eligere, et legum illius accurata observatione tantorum favorum participem se facere, quam multas assumendo, leges simul et favores negligere.

CONSILIUM IX.

Circa Tribulationes perferendas.

PETITIO. — Achatius in medio tribulationum mari sese deprehendens, ita ut vindictæ stimulis agitetur, vel pusillanimitatis, si non desperationis fluctibus obruatur; totus anxius Ascetam accedit, tum pro consilio, tum pro consolatione, ut omnia pro gloria Dei, animæque suæ salute, nec non cum meritum cumulo supportare valeat.

RESPONSO. — Asceta antequam Achatio consilium suum impertiatur, eidem in memoriam revocat duo esse mala; malum nimirum culpæ, et malum pœnæ. Malum culpæ peccatum est, et hoc nullo modo Deo attribui potest; quippe qui *intentator malorum est, ipse autem neminem tentat*, etc. *JAC. I. 13.* Malum pœnæ oritur a malo culpæ, et hoc infligitur a Deo, tum in pœna peccati, tum in probationem justorum. Hinc per Amos testatur: « Si erit malum in civitate, quod Dominus non fecerit? » *AMOS. III. 6.*

His positis et bene intellectis suadeo, ut de peccatis quidem serio doleas, propter immisissam tam a Domino in peccati pœnam plagas nequitiam desperes, qui in omni adversitate totus in Dei voluntatem sis resignatus, ab ipso omnia patienter suscipiens, et dicens cum Job: « Manus Domini tetigit me. *JOB. XIX. 21.* Vel cum ipso Salvatore nostro: « Si possibile est, transeat a me calix iste, verum tamen non sicut ego volo, sed sicut tu vis. » *MATTH. XXVI.* In quo docet, juxta S. Aug., voluntatem humanam volun-

tati divinæ subjici debere. S. *Aug. de Consen. Evang. l. III. c. IV.* Quod si Christus dixit: « Descendi de caelo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me. » *JAN. VI.* Quanto equius jure homo divinæ voluntati et ordinationi sese subjicere debet? Est autem Dei voluntas, ut homo per varias tribulationes ingreditur in regnum Dei. *ACT. XVII. 21.* Christiani sunt cruciati, non propter hanc vitam vocati, sed futuram. Ne itaque a via declinemus, frenum immittit Deus, ne vero recto tramite currere desinamus, calcar addit, tribulationes, flagellans omnem filium, quem recipit *PROV. III.* Et quantum quæso? (S. Leonis Papa hæc verba sunt.) Quantum nos humiles, quantum oportet esse patientes, qui si quid laboris incidimus, numquam nisi nostro merito sustinemus! S. *Leo. s. 7. de Eph. Dom.* Nunc sicut filius flagellanti patri ob delictum, aut cadenti ferule non irascitur, non conqueritur de illata injuria, bene conscius se tale quod promeruisse, nec desperat de paterna gratia in posterum, qui reconciliando manus exosculetur, et veniam petit; ita et nos dum vapulamur a Domino, ex ejus gratia nos penitus exdidisse nequitiam putemus, quin gratias pro paterna correctione humilissimè agamus; non Deum injuria afflicimus, dum nobis damna inferuntur, non irascamur, non vindictam animo concipiamus, nec homines quasi auctores respiciamus, sed Dei iustissimo iudicio has nobis afflictiones immitti credamus, qui hujusmodi hominibus, seu instrumentis utitur. Quod si omnino in ipsis aliqua esset malitia, magis eorum condolentes nequitia, quam nostræ injuriæ, ad exemplum Christi, indignemur: « Pater, ignosce illis. » Quod Christi exemplum admirans S. Anselmus inter alia tandem in hæc verba erumpit: « O verbum magnæ patientiæ, magnæ lenitatis, magnæ dulcedinis, magni amoris, et indiesibilis charitatis! Ecce enim, non suam reputat injuriam, non sentit contumelias, non obliviscitur misereri, sed ipsis potius, a quibus patitur, compatitur; a quibus vulneratur, ipse mederetur, vitam procurat, et a quibus occiditur, orat pro eis, et non petit ultionem etc. » S. *Ans. s. de Pass. Dom.* Memores pro nostra interim consolatione tot Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum et aliorum SS. virorum, qui omnes, quo chariores Deo, eo magis in tribulationum et afflictionum

pistrino exerciti. Nonne Jacob suas passus est miseras? Nonne David vexationum cribro hinc inde agitatus ad frugem rediit? Nimirum Propheta dicente: « Vexatio dat intellectum. » Nonne Isaias, Jeremias, sub jugo hoc sudarunt? Quid dicam amplius? Quotquot Christi vestigia in novo Testamento unquam pressius insitit, hi omnes misere afflicti, tribulati, pressi, persecuti, contempti habiti, verberati, relegati, occisi, nec fuit qui, nisi certando, coronam deportaverit. Cum autem,

Solamen miseris, socios habuisse malorum,

miror, et vere miror, te crucem tuam ægre adeo ferre. Cum tamen, D. Paulo affirmante: « Non sunt condignæ passionibus hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis. » Rom., c. viii. Audi sapientissimum Regem, ita te hortantem: « Disciplinam Domini, filii mi, ne adicias, nec deficias, cum ab eo corripieris. Quem enim diligit Dominus, corripit et quasi pater in filio complacet sibi. » Prov. v, 41. Apprime et ad rem plane est, quod nescio quis Sanctus vir olim scripto reliquit: « Quid times tollere crucem, per quam itur ad Regnum? In cruce salus, in cruce vita, in cruce protectio ab hostibus, in cruce infusio supernæ suavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium spiritus, in cruce summa virtutis, in cruce perfectio sanctitatis. Non est salus animæ, nec spes vitæ æternæ, nisi in cruce. Tolle ergo crucem tuam, et sequere Jesum, et ibis in vitam æternam. Præcessit ipse bajulans sibi crucem, et mortuus est pro te in cruce, ut et tu tuam portes crucem, et mori effectus in cruce. Quia si commortuus fueris, etiam cum illo pariter vies. Et si socius fueris poenæ, eris et gloria. »

Quia tamen non prohibitum est, licitis mediis uti, ad tribulationes tales vel omnino avertendas, vel certe levius ferendas, ideo hortatur Asceta, ut Achatius domicellas imitetur, quæ assiduo secum myrothecia portant, quibus in deliquio se, aut alios ungant et confortent; ita ipse de spirituali myrothecio, sex cistulas, in se motiva ad patientiam excitantia continent; et in quarum prima cistula *memoria Inferni* continetur, quod balsamo se S. Franc. Borgia ad omnia itinerum incommoda et molestias patienter ferenda, animavit. In secunda cistula *memoria celestium gaudiorum*,

quo balsamo mater Machabeorum filium suum roboravit dicens: « Peto, nate, ut aspicias ad cælum etc., ita fiet, ut non timeas carnificem istum. » In tertia, *memoria tribulationum, quas seculares ex necessitate, vel spe lucri terreni patiuntur*, sic enim docere sibi poterit: « Potuerunt isti et istæ (et quidem ex necessitate, vel exigui præmii spe) et tu non poteris cum auxilio devino, et ob inexplicabile præmium celestis, et æternæ gloriæ? » In quarta *memoria eorum, quæ Martyres passi sunt*, quod balsamum obtulit Thom. Kemp. in persona Christi sic loquens: « Quid est, quod loqueris, filii? Cessa conqueri considerata mea, et aliorum Sanctorum passione. Nondum usque ad sanguinem restitisti. Parum est, quod tu pateris in comparatione eorum, qui tam multa passi sunt, tam fortiter tentati, tam graviter tribulati, tam multipliciter probati et exercitati. Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem reducere, ut levius feras tua minima. » In quinta reperitur *memoria Passionis Christi*, de quo balsamo dixit S. Aug.: « In omnibus adversitatibus meis non inveni tam efficax medium, quam vulnere et passionem Christi. » Imo et ipse Christus discipulos suos hoc balsamo unxit, quando dixit: « Si mundus vos odit, scitote, quia me priorem vobis odio habuit. » Joan. xxv, 43. » In sexta, *memoria beneplaciti et voluntatis divinæ*, quod balsamum S. David usurpavit, dum dixit « Tribulatio et angustia invenerunt me, mandata tua meditatio mea est. » Ps. cxviii. » Unde hortatur Asceta, ut prompta, hilarique mente omnes semper animi molestias et anxietates, omnes corporis labores et incommoditates haud aliter a clementissimo Deo acceptet, quam si de paterna manu ipsius suas in manus eas collocari, propriis oculis cerneret. Offerat se insuper generoso animo ad plura, gravioraque pro eo toleranda. Eidemque divinæ clementiæ supplicet humillime, ut exilium ac indignam tolerantiam suam, cum acerbissima pretiosissimaque sua passione unitam, ratam, gratamque habere dignetur. Imploret etiam illorum Divinorum ad hoc subsidium, qui cruciatus ærumnasque in vita perpessi sunt maximas; atque ut hæc omnia facilius exequatur, indubitatum sit ipsi, quod durantibus afflictionibus, desolationibus, et cæteris animi fastidiis, a divina gratia, ejusque confortatione nunquam destituamur, prout earum temporisque ra-

tio exigit; neque opera nostra, in quibus pie tunc exercemur, minus divina bonitati grata accidant, etsi magna animi cum repugnantia, ariditate, tarditateque peragantur.

Denique ut modum perfectissimum patienti etiam sciat Achatius, narrat idem Asceta, quod olim S. Henrico Susoni Christus crucifixus apparuerit cum sex alis, quarum duæ tegentes pedes habebant inscriptionem: « Fer tribulationes patienter. » Duæ manus tegentes: « Fer crucem libenter. » Duæ ad volandum expansæ cum inscriptione: « Fer crucem sicut Christus, » id est, hilariter et constanter. Quibus sat clare tres gradus perfectæ patientiæ expressit; quos si observare studuerit Achatius, non medicum ei robur et solatium spondet Asceta.

CONSOLATIO.

QUOD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est medium quoddam ad suum vel alterius animam excitandum vel recreandum a consolatione ordinatum. Neque enim aliqui recte doloris levamen definiunt, cum sæpe aliquæ consolationes imitantur a Deo, nulla tristitia vel doloribus suppositis.

DIVISIO. — Dividitur 1. in *propriam*, et *alienam*; illa est, qua quis seipsum; hæc, qua quis alium consolatur.

Dividitur in *internam* et *externam*; illa est, quæ a propria conscientia, et virtutibus ac meritis percipitur; ista est, quæ extra se ex rebus creatis emendicatur.

Dividitur quoque in *spiritualem* et *corporalem*; illa est, quæ ex objectis spiritualibus hauritur; ista, quæ ex rebus appetitui sensitivo gratis colligitur. S. Ignatius Loyola in regula tertia ad spiritus cognoscendos ait, quod spiritualis consolatio tunc esse noscitur, quando per internam quamdam monitionem anima exardescit in amorem sui Creatoris, nec jam creaturam ullam, nisi propter ipsum potest diligere. Item lætitia omnis ad studium salutis, quietem et pacem cum Deo habendam incitare solita.

Dividitur denique in *rationalem* et *sensibilem*; illa est, quæ tota intra rationem consistit; ista, quæ etiam in ipso corpore sensibiliter percipitur.

EX S. SCRIPTURA.

CONSOLATIONES CELESTES. — Benedictus Deus, et Pater Domini nostri Jesu Christi, Pater misericordiarum, et Deus totius consolationis. II. Cor. 3.

Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolaciones tuæ lætificaverunt animam meam. Ps. xciii. 19.

Convertam lætum eorum in gaudium, et consolabor eos, et lætificabo a dolore suo. Jer. xxxi. 13.

Ab ubera mea potabimini, et super genua blandientur vobis; quomodo sicuti mater blandiatur, ita ego consolabor vos, et in Jerusalem consolabimini. Is. lxvi. 1.

Ece ego lactabo eam, et ducam eam in solitudinem, et loquar ad cor ejus. Osee. ii. 44.

Euntes ibant, et flebant, mittentes semina sua; venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos. Ps. cxxv. 6.

Ad punctum in modico dereliqui te, et in miserationibus magnis congregabo te. Is. liv. 7.

Transivimus per ignem et aquam, et eduxisti nos in refrigerium. Ps. lxxv. 12.

In umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas. Ps. lvi. 1.

Quoniam sicut abundant passionibus Christi in nobis, ita et per Christum abundat consolatio nostra; sicut socii passionum estis, sic eritis et consolatio. II. Cor. i. 5 et 7.

CONSOLATIONES HUMANÆ. — Date siceram merentibus, et vinum his, qui amaro sunt animo; bibant, et obliviscantur egestatis suæ, et doloris sui non recordentur amplius. Prov. xxxi. 6.

Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus, id ipsum invicem sentientes. Rom. xii. 15.

EX. SS. PATRIBUS.

QUALITAS. Consolatio mitis debet esse, non aspera, quæ magis dolorem leniat, et furorem mitiget, quam commotionem excitet. S. Ambr. in lib. de Joseph,

Cum volumus afflictum quempiam a mœrore suspendere, ordo consolationis est, ut studeamus prius mœrore ejus læti concordare. Dolentem non potest consolari, qui